

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

कृष्णयजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे
॥ तृतीयाष्टके अष्टमः प्रश्नः ॥
(अश्वमेधम् - १)

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
॥ तृतीयाष्टके अष्टमः प्रश्नः ॥
(अश्वमेधम् - १)

हरिः ओ(४)म्।
साङ्ग्रहण्येष्ट्या यजते।
इमां जनतागं सङ्गृह्णीति।
द्वादशारत्नी रशना भवति।
द्वादश मासाः संवत्सरः।
संवत्सरमेवावरुन्धे।
मौञ्जी भवति।
ऊर्ग्वै मुञ्जाः।
ऊर्जमेवावरुन्धे।
चित्रा नक्षत्रं भवति।
चित्रं वा एतत्कर्म ॥ १ ॥

यदश्वमेधः समृद्ध्यै।
पुण्यानाम देवयजनमध्यवस्यति।
पुण्यामेव तेन कीर्तिमभिजयति।
अपदातीनृत्विजः समावहन्त्या सुब्रह्मण्यायाः।

सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ सम॑ष्ट्यै।
के॒श॒श्म॒श्रु व॑पते।
न॒खानि॑ नि॒कृ॒न्तते।
द॒तो धा॑वते।
स्ना॒ति।
अ॒ह॒तं वा॒सः परि॑धत्ते।
पा॒प्मनो॑ऽप॒हत्यै।
वाचं॑ य॒त्वोप॑वसति।
सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ गु॒प्त्यै।
रा॒त्रिं जा॒गर॑यन्त आसते।
सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ सम॑ष्ट्यै ॥ 2 ॥

कर्म॑ धत्ते पञ्च॑ च ॥ 1 ॥

चतु॑ष्टय्य॒ आपो॑ भवन्ति।
चतु॑श्शफो॒ वा अ॒श्वः प्रा॒जाप॒त्यः समृ॑द्ध्यै।
ता दि॒ग्भ्यः॑ स॒माभृ॑ता भवन्ति।
दि॒क्षु वा आपः॑।
अ॒न्नं वा आपः॑।
अ॒द्भ्यो वा अ॒न्नं जा॑यते।
यदे॒वाद्भ्यो॑ऽन्नं जा॑यते।
तदव॑रुन्धे।

तासु॑ ब्रह्मो॒दनं पंच॑ति।
रेतं॑ ए॒व तद॑धाति ॥ 3 ॥

चतु॑श्शरा॒वो भव॑ति।
दि॒क्ष्वे॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति।
उ॒भ॒यतो॑ रु॒क्मो भ॑वतः।
उ॒भ॒यतं॑ ए॒वास्मि॒न्नुचं॑ दधाति।
उद्ध॑रति शृ॒त॒त्वाय॑।
स॒र्पिष्वान्भ॑वति मे॒ध्य॒त्वाय॑।
च॒त्वारं॑ आ॒र्षेयाः॑ प्रा॒श्रन्ति॑।
दि॒शामे॒व ज्योति॑षि जु॒होति॑।
च॒त्वारि॒ हिर॑ण्यानि ददाति।
दि॒शामे॒व ज्योती॑गृ॒ष्यव॑रुन्धे ॥ 4 ॥

यदा॑ज्यंमु॒च्छिष्य॑ते।
तस्मि॑न्न॒श॒नां न्यु॑नत्ति।
प्र॒जाप॑ति॒र्वा ओ॒दनः॑।
रेत॑ आ॒ज्यम्।
यदा॑ज्ये॑ र॒श॒नां न्यु॑नत्ति।
प्र॒जाप॑तिमे॒व रेत॑सा॒ सम॑र्धयति।
दर्भ॑मयी॑ र॒श॒ना भ॑वति।
ब॒हु वा ए॒ष कु॑च॒रोऽमे॒ध्यमु॑पंगच्छति।

यदश्वः।

पवित्रं वै दर्भाः ॥ 5 ॥

यद्द॑र्भमयी॑ रश॒ना भव॑ति।

पु॒नात्ये॒वैन॑म्।

पू॒तमे॑नं॒ मेध्य॒माल॑भते।

अश्व॑स्य॒ वा आल॑ब्धस्य॒ महि॑मोद॒क्रामत्।

स म॒ह॒र्त्वि॑जः प्रावि॑शत्।

तन्म॒ह॒र्त्वि॑जां मह॒र्त्वि॑क्त्वम्।

यन्म॒ह॒र्त्वि॑जः प्रा॒श्रन्ति॑।

म॒हि॒मान॑मे॒वास्मि॑न्तद॒धाति॑।

अश्व॑स्य॒ वा आल॑ब्धस्य॒ रेत॒ उद॑क्रामत्।

तथ्सु॒वर्ण॑गुं॒ हिर॑ण्यमभवत्।

यथ्सु॒वर्ण॑गुं॒ हिर॑ण्यं ददाति।

रेतं॑ ए॒व तद॑धाति।

ओ॒द॒ने द॑दाति।

रेतो॑ वा ओ॒द॒नः।

रेतो॑ हिर॑ण्यम्।

रेत॑सै॒वास्मि॑न्नेतो॑ दधाति ॥ 6 ॥

द॒धाति॑ रु॒न्धे॒ दर्भा॑ अ॒भव॑त्षट्च ॥ 2 ॥

यो वै ब्रह्मणे देवेभ्यः प्रजापतयेऽप्रतिप्रोच्याश्वं मेध्यं बध्नाति।
 आ देवताभ्यो वृश्च्यते।
 पापीयान्भवति।
 यः प्रतिप्रोच्यं।
 न देवताभ्य आवृश्च्यते।
 वसीयान्भवति।
 यदाहं।
 ब्रह्मन्नश्वं मेध्यं भन्त्स्यामि देवेभ्यः प्रजापतये तेन राध्यासमिति।
 ब्रह्म वै ब्रह्मा।
 ब्रह्मण एव देवेभ्यः प्रजापतये प्रतिप्रोच्याश्वं मेध्यं बध्नाति ॥ 7 ॥

न देवताभ्य आवृश्च्यते।
 वसीयान्भवति।
 देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इति रशनामादत्ते प्रसूत्यै।
 अश्विनोर्बाहुभ्यामित्याह।
 अश्विनौ हि देवानामध्वर्यू आस्ताम्।
 पूष्णो हस्ताभ्यामित्याह यत्यै।
 व्यृद्धं वा एतद्यज्ञस्य।
 यदयजुष्केण क्रियते।
 इमामगृभ्णन्नशनामृतस्येत्यधिवदति यजुष्कृत्यै।
 यज्ञस्य समृद्ध्यै ॥ 8 ॥

तदाहुः।

द्वादशारत्नी रशना कर्तव्या(३) त्रयोदशारत्नी(३)रिति।

ऋषभो वा एष ऋतूनाम्।

यथ्संवत्सरः।

तस्य त्रयोदशो मासो विष्टपम्।

ऋषभ एष यज्ञानाम्।

यदश्वमेधः।

यथा वा ऋषभस्य विष्टपम्।

एवमेतस्य विष्टपम्।

त्रयोदशमरत्निग्ं रशनायामुपादधाति ॥ 9 ॥

यथर्षभस्य विष्टपग्ं सग्ंस्करोति।

तादृगेव तत्।

पूर्व आयुषि विदथेषु कव्येत्याह।

आयुरेवास्मिन्दधाति।

तया देवाः सुतमाबभूवुरित्याह।

भूतिमेवोपावर्तते।

ऋतस्य सामन्त्सरमारपन्तीत्याह।

सत्यं वा ऋतम्।

सत्येनैवैनमृतेनारभते।

अभिधा असीत्याह ॥ 10 ॥

तस्मा॑द॒श्वमे॑धया॒जी सर्वा॑णि भू॒तान्य॒भिभ॑वति ।
 भु॒वन॑म॒सीत्या॑ह ।
 भू॒मान॑मे॒वोपै॑ति ।
 य॒न्ताऽसी॑त्याह ।
 य॒न्तार॑मे॒वेन॑ करोति ।
 ध॒र्ताऽसी॑त्याह ।
 ध॒र्तार॑मे॒वेन॑ करोति ।
 सौ॑ऽग्निं वै॑श्वान॒रमित्या॑ह ।
 अ॒ग्नावे॒वेन॑ वैश्वान॒रे जु॑होति ।
 सप्र॑थस॒मित्या॑ह ॥ 11 ॥

प्र॒जयै॒वेन॑ प॒शुभिः॑ प्रथयति ।
 स्वाहा॑कृत॒ इत्या॑ह ।
 होमं॑ ए॒वास्यै॒षः ।
 पृथि॒व्यामि॑त्याह ।
 अ॒स्यामे॒वेन॑ प्रति॑ष्ठापयति ।
 य॒न्ता रा॒ड्य॒न्ताऽसि॑ यम॑नो ध॒र्ताऽसि॑ ध॒रुण॑ इत्याह ।
 रू॒पमे॒वास्यै॒तन्म॑हि॒मानं॑ व्याच॑ष्टे ।
 कृ॒ष्यै त्वा॒ क्षेमा॑य त्वा र॒य्यै त्वा॒ पोषा॑य॒ त्वेत्या॑ह ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॑माशा॑स्ते ।
 स्व॒गा त्वा॑ दे॒वेभ्य॑ इत्याह ।

दे॒वेभ्य॑ ए॒वैन॑ग्ं स्व॒गा क॑रोति।
 स्वाहा॑ त्वा प्र॒जाप॑तय॒ इत्या॑ह।
 प्रा॒जाप॒त्यो वा अश्वः॑।
 यस्या॑ ए॒व दे॒वता॑या आल॒भ्यते॑।
 तयै॒वैन॑ग्ं सम॑र्धयति ॥ 12 ॥

ब॒ध्नाति॑ समृ॒द्ध्या उ॒पाद॑धात्य॒सीत्या॑ह
 सप्र॑थस॒मित्या॑ह दे॒वेभ्य॑ इत्या॑ह पञ्च च ॥ 3 ॥

यः पि॒तुर॑नु॒जायाः॑ पु॒त्रः।
 स पु॒रस्ता॑न्नयति।
 यो मा॒तुर॑नु॒जायाः॑ पु॒त्रः।
 स प॒श्चान्न॑यति।
 विष्व॑श्चमे॒वास्मा॑त्पा॒प्मानं॑ विवृ॒हतः॑।
 यो अ॒र्वन्तं॑ जिघाग्ं॒सति॑ तम॒भ्यमी॑ति॒ वरु॑ण॒ इति॑ श्वानं॑
 चतु॒रक्षं॑ प्रसौ॒ति।
 प॒रो म॑र्तः प॒रः श्वेति॑ शुनंश्चतु॒रक्ष॑स्य॒ प्रह॑न्ति।
 श्वे॒व वै पा॒प्मा भ्रातृ॑व्यः।
 पा॒प्मान॑मे॒वास्य॑ भ्रातृ॑व्यग्ं ह॒न्ति।
 सै॒ध्रकं॑ मु॒सलं॑ भवति ॥ 13 ॥
 कर्म॑ कर्मै॒वास्मै॑ साधयति।
 पौ॒ग्श्चले॒यो ह॑न्ति।

पु॒ग्ग॒श्च॒ल्वां॑ वै दे॒वाः शु॒चं॑ न्य॒दधुः॑ ।
 शु॒चैवा॑स्य॒ शुच॑ग्ं ह॒न्ति ।
 पा॒प्मा वा ए॒तमी॑प्स॒तीत्या॑हुः ।
 यो॑ऽश्व॒मे॒धेन॑ यज॒त इति॑ ।
 अश्व॑स्याध॒स्पद॑मुपा॒स्यति॑ ।
 व॒ज्री वा अश्वः॑ प्राजाप॒त्यः ।
 वज्रे॑णै॒व पा॒प्मानं॑ भ्रातृ॒व्यम॑व॒क्राम॑ति ।
 द॒क्षि॒णाऽप॑प्लावयति ॥ 14 ॥

पा॒प्मानं॑मे॒वास्मा॑च्छ॒मल॑मपं प्लावयति ।
 ऐ॒षी॒क उ॑दू॒हो भ॑वति ।
 आ॒यु॒र्वा इ॒षीकाः॑ ।
 आ॒यु॒रे॒वास्मि॑न्दधति ।
 अ॒मृतं॑ वा इ॒षीकाः॑ ।
 अ॒मृतं॑मे॒वास्मि॑न्दधति ।
 वे॒त॒स॒शा॒खो॒प॒सम्ब॑द्धा भवति ।
 अ॒प्सु॒यो॒नि॒र्वा अश्वः॑ ।
 अ॒प्सु॒जो वे॑त॒सः ।
 स्वा॒दे॒वैनं॑ योने॒र्निर्मि॑मीते ।
 पु॒रस्ता॑त्प्र॒त्यश्च॑म॒भ्युदू॑हति ।
 पु॒रस्ता॑दे॒वास्मि॑न्प्र॒तीच्य॑मृतं दधाति ।

अ॒हं च॒ त्वं च॑ वृ॒त्रह॑न्निति॑ ब्र॒ह्मा यज॑मानस्य॒ हस्तं॑ गृह्णाति।
 ब्र॒ह्मक्ष॑त्रे ए॒व स॒न्द॑धाति।
 अ॒भि ऋ॑त्वेन्द्र॑ भूर॒धृज्म॑न्नित्य॒ध्वर्यु॑र्यज॑मानं वाचयत्य॒भिजि॑त्यै ॥ 15 ॥

भ॒वति॑ प्ला॒वय॑ति॒ मि॒मी॒ते पञ्च॑ च ॥ 4 ॥

च॒त्वार॑ ऋ॒त्विजः॑ समु॑क्षन्ति।
 आ॒भ्य ए॒वैनं॑ चत॒सृभ्यो॑ दि॒ग्भ्यो॑ऽभि॒ समी॑रयन्ति।
 श॒तेन॑ राज॒पुत्रैः॑ स॒हाध्व॑र्युः।
 पु॒रस्ता॑त्प्र॒त्यङ्क्ति॑ष्ठ॒न्प्रोक्ष॑ति।
 अ॒नेना॑श्वे॒न मे॒ध्यैने॑ष्ट्वा।
 अ॒यग्ं॑ राजा॑ वृ॒त्रं व॑ध्या॒दिति॑।
 रा॒ज्यं वा अ॑ध्व॒र्युः।
 क्ष॒त्रग्ं॑ राज॒पुत्रः॑।
 रा॒ज्येनै॒वास्मि॑न्क्ष॒त्रं द॑धाति।
 श॒तेना॑ रा॒जभि॑रु॒ग्रैः स॒ह ब्र॒ह्मा ॥ 16 ॥

द॒क्षिण॑त उद॒ङ्क्ति॑ष्ठ॒न्प्रोक्ष॑ति।
 अ॒नेना॑श्वे॒न मे॒ध्यैने॑ष्ट्वा।
 अ॒यग्ं॑ राजा॑ऽप्रतिधृ॒ष्योऽस्त्विति॑।
 बलं॑ वै ब्र॒ह्मा।
 बलं॑मरा॒जोग्रः॑।
 बले॑नै॒वास्मि॑न्बलं॑ दधाति।

श॒तेन॑ सू॒तग्राम॑णिभिः स॒ह होता॑ ।
 प॒श्चात्प्राङ्॑क्ति॒ष्ठन्प्रोक्ष॑ति ।
 अ॒नेनाश्वे॑न॒ मेध्ये॑ने॒ष्ट्वा ।
 अ॒यग्ं॑ राजा॒ऽस्यै॑ वि॒शः ॥ 17 ॥

ब॒हु॒ग्वै ब॑ह्व॒श्वायै॑ ब॒ह्वजा॑वि॒कायै॑ ।
 ब॒हु॒व्री॒हिय॑वायै॑ ब॒हुमा॑षति॒लायै॑ ।
 ब॒हु॒हिर॑ण्यायै॑ ब॒हु॒हस्ति॑कायै ।
 ब॒हु॒दा॒स॒पू॒रु॒षायै॑ रयि॒मत्यै॑ पु॒ष्टि॑मत्यै ।
 ब॒हु॒रा॒य॒स्पो॒षायै॑ राजा॒ऽस्त्विति॑ ।
 भू॒मा वै होता॑ ।
 भू॒मा सू॒तग्राम॑ण्यः ।
 भू॒म्रैवा॑स्मिन्भू॒मानं॑ दधाति ।
 श॒तेन॑ क्ष॒त्तसङ्ग्र॑ही॒तृभिः॑ स॒होद्गा॑ता ।
 उ॒त्त॒र॒तो द॑क्षि॒णा ति॒ष्ठन्प्रोक्ष॑ति ॥ 18 ॥

अ॒नेनाश्वे॑न॒ मेध्ये॑ने॒ष्ट्वा ।
 अ॒यग्ं॑ राजा॒ सर्व॑मायु॒रे॒त्विति॑ ।
 आ॒यु॒र्वा उ॑द्गा॒ता ।
 आ॒युः क्ष॒त्तसङ्ग्र॑ही॒तारः॑ ।
 आ॒युषै॑वा॒स्मिन्ना॒युर्द॑धाति ।
 श॒तग्ं॑ श॑तं भवन्ति ।

श॒तायुः॑ पुरु॑षः श॒तेन्द्रि॑यः।
 आयु॑ष्ये॒वेन्द्रि॑ये प्र॒ति॑तिष्ठति।
 च॒तु॒श्श॒ता भ॑वन्ति।
 चत॑स्रो दि॒शः॑।
 दि॒क्ष्वे॑व प्र॒ति॑तिष्ठति ॥ 19 ॥

ब्र॒ह्मा वि॒श उ॑क्षति दि॒श ए॒कं च॑ ॥ 5 ॥

यथा॒ वै ह॒विषो॑ गृही॒तस्य॑ स्कन्द॑ति।
 ए॒वं वा ए॒तद॑श्व॒स्य स्कन्द॑ति।
 यन्नि॒क्तम॑ना॒लब्ध॑मु॒त्सृ॒जन्ति॑।
 यथ॑स्तो॒क्या अ॒न्वाह॑।
 स॒र्व॒हु॒त॑मे॒वैनं॑ करो॒त्यस्क॑न्दाय।
 अस्क॑न्न॒गं हि॑ तत्।
 यद्धु॑तस्य॒ स्कन्द॑ति।
 स॒हस्र॑म॒न्वाह॑।
 स॒हस्र॑स॒म्मितः॑ सु॒व॒र्गो लो॒कः।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॒भिजि॑त्यै ॥ 20 ॥

यत्प॑रि॒मिता॑ अनु॒ब्रू॒यात्।
 प॑रि॒मित॒मव॑रुन्धीत।
 अ॒प॑रि॒मिता॑ अ॒न्वाह॑।
 अ॒प॑रि॒मितः॑ सु॒व॒र्गो लो॒कः।

सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ सम॑ष्ट्यै।
 स्तो॒क्यां जु॑होति।
 या ए॒व वर्ष्या॑ आपः॑।
 ता अ॒व॑रुन्धे।
 अ॒स्यां जु॑होति।
 इ॒यं वा अ॒ग्निर्वै॑श्वान॒रः ॥ 21 ॥

अ॒स्यामे॒वैनाः॑ प्रति॑ष्ठापयति।
 उ॒वाच॑ ह प्र॒जाप॑तिः।
 स्तो॒क्यांसु॑ वा अ॒हम॑श्वमे॒धगं॑ सग्ग॒स्था॑पयामि।
 तेन॑ ततः॑ सग्ग॒स्थिते॑न च॒रामी॑तिं।
 अ॒ग्नये॑ स्वाहेत्या॑ह।
 अ॒ग्नय॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।
 सोमा॑य॒ स्वाहेत्या॑ह।
 सोमा॑यै॒वैनं॑ जुहोति।
 स॒वि॒त्रे स्वाहेत्या॑ह।
 स॒वि॒त्र ए॒वैनं॑ जुहोति ॥ 22 ॥

सर॑स्वत्यै॒ स्वाहेत्या॑ह।
 सर॑स्वत्या ए॒वैनं॑ जुहोति।
 पू॒ष्णे स्वाहेत्या॑ह।
 पू॒ष्ण ए॒वैनं॑ जुहोति।

बृहस्पतये स्वाहेत्याह।
 बृहस्पतय एवैनं जुहोति।
 अपां मोदाय स्वाहेत्याह।
 अद्भ्य एवैनं जुहोति।
 वायवे स्वाहेत्याह।
 वायवं एवैनं जुहोति ॥ 23 ॥

मित्राय स्वाहेत्याह।
 मित्रायैवैनं जुहोति।
 वरुणाय स्वाहेत्याह।
 वरुणायैवैनं जुहोति ॥
 एताभ्यं एवैनं देवताभ्यो जुहोति।
 दशदश सम्पादं जुहोति।
 दशाक्षरा विराट्।
 अन्नं विराट्।
 विराजैवान्नाद्यमवरुन्धे।
 प्र वा एषोऽस्माल्लोकाच्च्यवते।
 यः पराचीराहुतीर्जुहोति।
 पुनःपुनरभ्यावर्तं जुहोति।
 अस्मिन्नेव लोके प्रतितिष्ठति।
 एतागं ह वाव सोऽश्वमेधस्य सग्स्थितिमुवाचास्कन्दाय।

अस्कन्न॑गुं हि तत्।

यद्यज्ञस्य॑ सगुस्थितस्य॑ स्कन्दति ॥ 24 ॥

अभिजित्यै॑ वैश्वानरः॑ संवित्र॑ एवैनं॑ जुहोति
वायव॑ एवैनं॑ जुहोति च्यवते॑ षट्च ॥ 6 ॥

प्रजाप॑तये त्वा जुष्टं॑ प्रोक्षामीति॑ पुरस्तात्प्रत्यङ्क्तिष्टन्प्रोक्षति॑।

प्रजाप॑तिर्वै देवाना॑मन्नादो वीर्या॑वान्।

अन्नाद्य॑मेवास्मिन्वीर्यं॑ दधाति।

तस्मा॑दश्वः पशूना॑मन्नादो वीर्या॑वत्तमः ॥

इन्द्रा॑ग्निभ्यां त्वेति॑ दक्षिणतः।

इन्द्रा॑ग्नी वै देवाना॑मोजिष्ठो बलि॑ष्ठौ।

ओजं॑ एवास्मिन्बलं॑ दधाति।

तस्मा॑दश्वः पशूना॑मोजिष्ठो बलि॑ष्ठः।

वायवे॑ त्वेति॑ पश्चात्।

वायु॑र्वै देवाना॑माशुः सार॑सारितमः ॥ 25 ॥

ज्वमे॑वास्मिन्दधाति।

तस्मा॑दश्वः पशूना॑माशुः सार॑सारितमः।

विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्य॑ इत्यु॑त्तरतः।

विश्वे॑ वै दे॒वा दे॒वानां॑ यश॑स्वितमाः।

यशं॑ एवास्मिन्दधाति।

तस्मा॑दश्वः पशूनां॑ यश॑स्वितमः।

दे॒वेभ्य॑स्त्वेत्य॒धस्ता॑त्।
 दे॒वा वै दे॒वाना॑मपंचिततमाः।
 अपंचि॑तिमे॒वास्मि॑न्दधाति।
 तस्मा॑द॒श्वः पशू॑नामपंचिततमः ॥ 26 ॥

सर्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्य॑ इत्युपरि॑ष्टात्।
 सर्वे॑ वै दे॒वास्त्विषि॑मन्तो हर॒स्विनः॑।
 त्विषि॑मे॒वास्मि॑न् हरो॑ दधाति।
 तस्मा॑द॒श्वः पशू॑नां त्विषि॑मान् हर॒स्वित॑मः।
 दि॒वे त्वाऽन्तरि॑क्षाय त्वा पृथि॒व्यै त्वेत्या॑ह।
 ए॒भ्य ए॒वैनं॑ लो॒केभ्यः॑ प्रोक्ष॑ति।
 स॒ते त्वाऽस॑ते त्वाऽद्भ्य॑स्त्वौष॑धीभ्यस्त्वा वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा
 भू॒तेभ्य॑ इत्या॑ह।
 तस्मा॑द॒श्वमे॒धया॒जिन॒गुं सर्वा॑णि भू॒तान्यु॑पजीवन्ति।
 ब्र॒ह्मवा॑दिनो॑ वदन्ति।
 यत्प्रा॑जाप॒त्योऽश्वः॑।
 अथ॑ कस्मा॑देनम॒न्याभ्यो॑ दे॒वता॒भ्योऽपि॑ प्रोक्ष॒तीति॑।
 अश्वे॑ वै सर्वा॑ दे॒वता॑ अ॒न्वाय॑त्ताः।
 तं यद्वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा भू॒तेभ्य॑ इति॑ प्रोक्ष॒ति।
 दे॒वता॑ ए॒वास्मि॑न्न॒न्वाया॑तयति।
 तस्मा॑द॒श्वे सर्वा॑ दे॒वता॑ अ॒न्वाय॑त्ताः ॥ 27 ॥

सारसारितमोपचिततमः प्राजापत्योऽश्वः पञ्च च ॥ 7 ॥

यथा वै हविषो गृहीतस्य स्कन्दति।
 एवं वा एतदश्वस्य स्कन्दति।
 यत्प्रोक्षितमनालब्धमुत्सृजन्ति।
 यदश्वचरितानि जुहोति।
 सर्वहुतमेवैनं करोत्यस्कन्दाय।
 अस्कन्नगं हि तत्।
 यद्धृतस्य स्कन्दति।
 ईङ्गाराय स्वाहेङ्कृताय स्वाहेत्याह।
 एतानि वा अश्वचरितानि।
 चरितैरेवैनगं समर्धयति ॥ 28 ॥

तदाहुः।
 अनाहुतयो वा अश्वचरितानि।
 नैता होतव्या इति।
 अथो खल्वाहुः।
 होतव्या एव।
 अत्र वावैवं विद्वानश्वमेधगं सग्गस्थापयति।
 यदश्वचरितानि जुहोति।
 तस्माद्धोतव्या इति।

ब॒हि॒र्धा वा ए॑नमे॒तदा॒यत॑नाद्दधाति।

भ्रातृ॑व्यमस्मै जनयति ॥ 29 ॥

यस्या॑नायत॒नेऽन्यत्रा॒ग्नेराहु॑तीर्जुहोति।

सा॒वि॒त्रिया इ॒ष्ट्याः पु॒रस्ता॑न्नि॒स्विष्ट॑कृतः।

आ॒ह॒व॒नीये॑ऽश्वचरि॒तानि॑ जुहोति।

आ॒यत॑न ए॒वास्याहु॑तीर्जुहोति।

नास्मै॑ भ्रातृ॑व्यं जनयति।

तदा॑हुः।

य॒ज्ञ॒मुखे॑य॒ज्ञ॒मुखे॑ होत॒व्याः।

य॒ज्ञस्य॑ क्लृ॒त्यै।

सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्यानु॑ख्यात्या॒ इति॑।

अथो॑ खल्वाहुः ॥ 30 ॥

यद्य॑ज्ञ॒मुखे॑ य॒ज्ञ॒मुखे॑ जुहुयात्।

प॒शुभि॑र्यज॒मानं॑ व्य॒र्धयेत्।

अव॑ सु॒व॒र्गाल्लो॒कात्प॑द्येत।

पापी॑यान्श्र॒स्यादि॑ति।

स॒कृदे॒व हो॑त॒व्याः।

न यज॑मानं प॒शुभिर्व्य॑र्धयति।

अ॒भि सु॑व॒र्गं लो॒कं ज॑यति।

न पापी॑यान्भवति।

अ॒ष्टाच॑त्वारि॒गंश॑तम॒श्वरू॒पाणि॑ जुहोति।
 अ॒ष्टाच॑त्वारि॒गंश॑दक्षरा॒ जग॑ती।
 जाग॒तोऽश्वः॑ प्राजाप॒त्यः समृ॑द्ध्यै।
 एक॒मति॑रिक्तं जुहोति।
 तस्मा॒देकः॑ प्र॒जास्व॑र्धुकः ॥ 31 ॥

अ॒र्धय॑ति॒ जन॑यति॒ खल्वा॑हु॒र्जग॑ती॒ त्रीणि॑ च ॥ 8 ॥

वि॒भूर्मा॒त्रा प्र॒भूः पि॒त्रेत्या॑ह।
 इ॒यं वै मा॒ता।
 अ॒सौ पि॒ता।
 आ॒भ्यामे॒वैनं॑ परि॒ददा॑ति।
 अश्वो॑ऽसि॒ हयो॑ऽसीत्या॑ह।
 शा॒स्त्ये॒वैन॑मे॒तत्।
 तस्मा॑च्छि॒ष्टाः प्र॒जा जा॑यन्ते।
 अ॒त्योऽसी॑त्या॑ह।
 तस्मा॑द॒श्वः सर्वा॑न्प॒शून॑त्येति।
 तस्मा॑द॒श्वः सर्वे॑षां पशू॒नाग् श्रैष्ठ्यं॑ गच्छति ॥ 32 ॥

प्र यशः॑ श्रैष्ठ्यमा॒प्नोति॑।
 य ए॒वं वेद॑।
 नरो॑ऽस्यर्वा॑ऽसि॒ सप्ति॑रसि वा॒ज्यंसी॑त्या॑ह।
 रू॒पमे॒वास्यै॑तन्महि॒मानं॑ व्याच॑ष्टे।

ययुर्नामाऽसीत्याह।
 एतद्वा अश्वस्य प्रियं नामधेयम्।
 प्रियेणैवैनं नामधेयेनाभिवंदति।
 तस्मादप्यामित्रौ सङ्गत्य।
 नाम्ना चेद्ध्वयेते।
 मित्रमेव भवतः ॥ 33 ॥

आदित्यानां पत्वान्विहीत्याह।
 आदित्यानेवैनं गमयति।
 अग्नये स्वाहा स्वाहेन्द्राग्निभ्यामिति पूर्वहोमाञ्जुहोति।
 पूर्वं एव द्विषन्तं भ्रातृव्यमतिक्रामति।
 भूरसि भुवे त्वा भव्याय त्वा भविष्यते त्वेत्युत्सृजति सर्वत्वाय।
 देवा आशापाला एतं देवेभ्योश्च मेधाय प्रोक्षितं गोपायतेत्याह।
 शतं वै तल्प्या राजपुत्रा देवा आशापालाः।
 तेभ्य एवैनं परिददाति।
 ईश्वरो वा अश्वः प्रमुक्तः परां परावतं गन्तोः।
 इह धृतिः स्वाहेह विधृतिः स्वाहेह रन्तिः
 स्वाहेह रमन्तिः स्वाहेति चतृषु पथ्सु जुहोति ॥ 34 ॥

एता वा अश्वस्य बन्धनम्।
 ताभिरेवैनं बध्नाति।
 तस्मादश्वः प्रमुक्तो बन्धनमागच्छति।

तस्मा॒दश्वः॑ प्रमु॒क्तो॒ बन्ध॑नं॒ न ज॑हाति।
 रा॒ष्ट्रं वा अ॑श्वमे॒धः।
 रा॒ष्ट्रे ख॒लु वा ए॒ते व्या॑यच्छन्ते।
 येऽश्वं॑ मे॒ध्यगुं॑ रक्षन्ति।
 तेषां॑ य उ॒दृचं॑ गच्छन्ति।
 रा॒ष्ट्रादे॒व ते रा॒ष्ट्रं ग॑च्छन्ति।
 अथ॑ य उ॒दृचं॑ न गच्छन्ति ॥ 35 ॥

रा॒ष्ट्रादे॒व ते व्य॑वच्छिद्यन्ते।
 परा॑ वा ए॒ष सि॑च्यते।
 योऽब॒लोऽश्व॑मे॒धेन॑ यजते।
 यद॒मित्रा॑ अश्वं॑ वि॒न्देर॑न्।
 ह॒न्येता॑स्य य॒ज्ञः।
 च॒तुश्श॑ता रक्षन्ति।
 य॒ज्ञस्या॑धा॒ताय॑।
 अथा॒न्यमा॒नीय॑ प्रोक्षेयुः।
 सैव॑ ततः प्रायश्चित्तिः ॥ 36 ॥

गच्छति॑ भ॒वतः॑ प॒थ्सु जु॑होति॒ न गच्छ॑न्ति॒ नवं च॑ ॥ 9 ॥

प्र॒जाप॑तिरकामयताश्वमे॒धेन॑ यजे॒येति॑।
 स तपो॑ऽतप्यत।
 तस्य॑ तेपा॒नस्य॑।

स॒प्ता॒त्मनो॑ दे॒वता॒ उद॑क्रामन् ।
 सा दी॒क्षाऽभ॑वत् ।
 स ए॒तानि॑ वैश्वदे॒वान्य॑पश्यत् ।
 तान्य॑जुहोत् ।
 तैर्वै स दी॒क्षामवा॑रुन्ध ।
 यद्वै॑श्वदे॒वानि॑ जुहोति ।
 दी॒क्षामे॒व तैर्यज॑मानोऽव॑रुन्धे ॥ 37 ॥

स॒प्त जु॑होति ।
 स॒प्त हि ता॑ दे॒वता॑ उ॒दक्रा॑मन् ।
 अ॒न्वहं॑ जुहोति ।
 अ॒न्वहमे॒व दी॒क्षामव॑रुन्धे ।
 त्रीणि॑ वैश्वदे॒वानि॑ जुहोति ।
 च॒त्वार्यो॑द्ग्रह॒णानि॑ ।
 स॒प्त सम्प॑द्यन्ते ।
 स॒प्त वै शी॑र्ष॒ण्याः प्रा॒णाः ।
 प्रा॒णा दी॒क्षा ।
 प्रा॒णैरे॒व प्रा॒णान्दी॒क्षामव॑रुन्धे ॥ 38 ॥

एक॑विंशतिं वैश्वदे॒वानि॑ जुहोति ।
 एक॑विंशतिर्वै दे॒वलो॒काः ।
 द्वाद॑श॒ मासाः॒ पञ्च॑र्तवः ।

त्रयं इ॒मे लो॒काः।
 अ॒सावा॑दि॒त्य ए॑कवि॒गुंशः॑।
 ए॒ष सु॑व॒र्गो लो॒कः।
 तद्वै॑व्यं॑ क्ष॒त्रम्।
 सा श्रीः॑।
 तद्ब्र॒ध्नस्य॑ वि॒ष्टप॑म्।
 तथ्स्वारा॑ज्यमुच्यते ॥ 39 ॥

त्रि॒गुंशत॑मौद्ग्रह॒णानि॑ जुहोति।
 त्रि॒गुंशद॑क्षरा वि॒राट्।
 अन्नं॑ वि॒राट्।
 वि॒राजै॑वान्नाद्य॒मवरु॑न्धे।
 त्रे॒धा वि॒भज्य॑ दे॒वतां॑ जुहोति।
 त्र्या॑वृ॒तो वै दे॒वाः।
 त्र्या॑वृ॒त इ॒मे लो॒काः।
 ए॒षां लो॒काना॑मा॒स्यै॑।
 ए॒षां लो॒कानां॑ क्लृ॒स्यै॑।
 अप॒ वा ए॒तस्मा॑त्प्रा॒णाः क्रा॑मन्ति ॥ 40 ॥

यो दी॒क्षाम॑तिरे॒चय॑ति।
 स॒प्ता॒हं प्रच॑रन्ति।
 स॒प्त वै शी॑र्ष॒ण्याः प्रा॒णाः।

प्रा॒णा दी॒क्षा।
 प्रा॒णैरे॒व प्रा॒णान्दी॒क्षामव॑रुन्धे।
 पूर्णा॒हुतिमु॑त्त॒मां जु॑होति।
 सर्व॑ वै पूर्णा॒हुतिः॑।
 सर्व॑मे॒वाप्रो॑ति।
 अथो॑ इ॒यं वै पूर्णा॒हुतिः॑।
 अ॒स्यामे॒व प्रति॑तिष्ठति ॥ 41 ॥

रुन्धे प्रा॒णान्दी॒क्षामव॑रुन्ध उच्यते क्रामन्ति तिष्ठति ॥ 10 ॥

प्र॒जाप॑तिरश्वमे॒धम॑सृजत।
 तग्ं सृष्टं न किञ्च॒नोद॑यच्छत्।
 तं वैश्व॑दे॒वान्ये॒वोद॑यच्छन्न।
 यद्वैश्व॑दे॒वानि॑ जुहोति।
 य॒ज्ञस्योद्य॑त्यै।
 स्वाहाऽऽधि॒मार्धी॑ताय॒ स्वाहा॑।
 स्वाहाऽऽधी॑तं॒ मन॑से॒ स्वाहा॑।
 स्वाहा॒ मनः॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑।
 काय॑ स्वाहा॒ कस्मै॑ स्वाहा॑ क॒तम॑स्मै
 स्वाहे॑ति प्राजाप॒त्ये मुख्ये॑ भवतः।
 प्र॒जाप॑तिमुखाभिरे॒वैनं॑ दे॒वता॑भि॒रुद्य॑च्छते ॥ 42 ॥

अदित्यै॑ स्वाहाऽदित्यै॑ म॒ह्यै॑ स्वाहाऽदित्यै॑ सुमृ॒डीकायै॑ स्वाहेत्या॑ह।
 इ॒यं वा अदितिः॑।
 अ॒स्या ए॒वैनं॑ प्रति॒ष्ठायोद्य॑च्छते।
 सर॑स्वत्यै॒ स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै॒ बृह॑त्यै॒ स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै॒
 पाव॑कायै॒ स्वाहेत्या॑ह।
 वा॒ग्वै सर॑स्वती।
 वा॒चैवैन॑मुद्य॑च्छते।
 पू॒ष्णे स्वाहा॑ पू॒ष्णे प्र॑प॒थ्याय॒ स्वाहा॑ पू॒ष्णे न॒रन्धि॑षाय॒ स्वहेत्या॑ह।
 प॒शवो॑ वै पू॒षा।
 प॒शुभि॑रे॒वैन॑मुद्य॑च्छते।
 त्वष्ट्रे॑ स्वाहा॒ त्वष्ट्रे॑ तु॒रीपा॑य॒ स्वाहा॒ त्वष्ट्रे॑ पु॒रुरू॑पाय॒ स्वाहेत्या॑ह।
 त्वष्ट्रा॑ वै प॑शूनां मि॒थुना॑नाग्ं रू॒पकृ॑त्।
 रू॒पमे॒व प॒शुषु॑ दधाति।
 अथो॑ रू॒पैरे॒वैन॑मुद्य॑च्छते।
 विष्ण॑वे॒ स्वाहा॒ विष्ण॑वे॒ निखुर्य॑पाय॒ स्वाहा॒ विष्ण॑वे॒
 निभू॑य॒पाय॒ स्वाहेत्या॑ह।
 य॒ज्ञो वै विष्णुः॑।
 य॒ज्ञायै॑वैन॑मुद्य॑च्छते।
 पू॒र्णाहु॑तिमु॒त्तमां॑ जु॒होति॑।
 प्रत्यु॑त्त॒ब्ध्यै स॑य॒त्वाय॑ ॥ 43 ॥

यच्छ्रुते पुरुरूपाय स्वाहेत्याहाष्टौ च ॥ 11 ॥

सावित्रमष्टाकपालं प्रातर्निर्वपति।

अष्टाक्षरा गायत्री।

गायत्रं प्रातस्सवनम्।

प्रातस्सवनादेवैनं गायत्रियाश्छन्दसोऽधि निर्मिमीते।

अथो प्रातस्सवनमेव तेनाप्रोति।

गायत्रीं छन्दः।

सवित्रे प्रसवित्र एकादशकपालं मध्यन्दिने।

एकादशाक्षरा त्रिष्टुप्।

त्रैष्टुभं माध्यन्दिनगुं सवनम्।

माध्यन्दिनादेवैनगुं सवनात्त्रिष्टुभश्छन्दसोऽधि निर्मिमीते ॥ 44 ॥

अथो माध्यन्दिनमेव सवनं तेनाप्रोति।

त्रिष्टुभं छन्दः।

सवित्र आसवित्रे द्वादशकपालमपराह्णे।

द्वादशाक्षरा जगती।

जागतं तृतीयसवनम्।

तृतीयसवनादेवैनं जगत्याश्छन्दसोऽधि निर्मिमीते।

अथो तृतीयसवनमेव तेनाप्रोति।

जगतीं छन्दः।

ईश्वरो वा अश्वः प्रमुक्तः परां परावतं गन्तौः।

इ॒ह धृ॒तिः॒ स्वाहे॒ह वि॒धृ॒तिः॒ स्वाहे॒ह रन्तिः॒ स्वाहे॒ह रम॑तिः
स्वाहे॒ति च॑त॒स्र आ॑हु॒तीर्जु॑होति ॥ 45 ॥

च॒त॒स्रो दि॒शः॑ ।
दि॒ग्भिरे॒वैनं॑ परि॒गृह्णा॑ति ।
आश्व॑त्थो ब्र॒जो भ॑वति ।
प्र॒जाप॑तिर्दे॒वेभ्यो॑ नि॒लाय॑त ।
अश्वो॑ रू॒पं कृ॒त्वा ।
सोऽश्व॑त्थे सं॒वत्स॑रम॒तिष्ठ॑त् ।
तद॑श्व॒त्थस्या॑श्व॒त्थत्व॑म् ।
यदाश्व॑त्थो ब्र॒जो भ॑वति ।
स्व ए॒वैनं॑ यो॒नौ प्र॑ति॒ष्ठाप॑यति ॥ 46 ॥

त्रि॒ष्टुभ॒श्छन्द॒सोऽधि॑ निर्मि॒मीते॑ जु॒होति॑ नव॑ च ॥ 12 ॥

आ ब्र॑ह्म॒न्ब्राह्म॑णो ब्र॑ह्मवर्च॒सी जा॑यता॒मित्या॑ह ।
ब्रा॒ह्म॒ण ए॒व ब्र॑ह्मवर्च॒सं द॑धाति ।
तस्मा॑त्पु॒रा ब्रा॑ह्म॒णो ब्र॑ह्मवर्च॒स्यंजा॑यत ।
आऽस्मि॑न्ना॒ष्ट्रे रा॑ज॒न्यं इ॒षव्यः॑ शू॒रो महार्॑थो जा॑यता॒मित्या॑ह ।
रा॒ज॒न्यं ए॒व शौ॒र्यं म॑हि॒मानं॑ दधाति ।
तस्मा॑त्पु॒रा रा॑ज॒न्यं इ॒षव्यः॑ शू॒रो महार्॑थोऽजा॑यत ।
दो॒ग्धी॑ धे॒नुरि॑त्या॒ह ।
धे॒न्वामे॒व पयो॑ दधाति ।

तस्मात्पुरा दोग्धीं धेनुरजायत।

वोढाऽनङ्घानित्याह ॥ 47 ॥

अनङ्घेव वीर्यं दधाति।

तस्मात्पुरा वोढाऽनङ्घानंजायत।

आशुः सप्तिरित्याह।

अश्वं एव जवं दधाति।

तस्मात्पुराऽऽशुरश्वोऽजायत।

पुरन्धिर्योषेत्याह।

योषित्येव रूपं दधाति।

तस्मात्स्त्री युवतिः प्रिया भावुका।

जिष्णू रथेष्ठा इत्याह।

आ ह वै तत्र जिष्णू रथेष्ठा जायते ॥ 48 ॥

यत्रैतेन यज्ञेन यजन्ते।

सभेयो युवेत्याह।

यो वै पूर्ववयसी।

स सभेयो युवा।

तस्माद्युवा पुमान्प्रियो भावुकः।

आऽस्य यजमानस्य वीरो जायतामित्याह।

आ ह वै तत्र यजमानस्य वीरो जायते।

यत्रैतेन यज्ञेन यजन्ते।

नि॒का॒मे नि॒का॒मे नः पु॒र्जन्यो॑ व॒र्ष॒त्वित्या॑ह ।
 नि॒का॒मे नि॒का॒मे ह॒ वै तत्र॑ पु॒र्जन्यो॑ व॒र्ष॒ति ।
 यत्रै॒तेन॑ य॒ज्ञेन॒ यज॑न्ते ।
 फ॒लि॒न्यो न॒ ओष॑धयः प॒च्यन्ता॑मित्या॑ह ।
 फ॒लि॒न्यो ह॒ वै तत्रो॑षधयः प॒च्यन्ते ।
 यत्रै॒तेन॑ य॒ज्ञेन॒ यज॑न्ते ।
 यो॒ग॒क्षे॒मो नः॑ क॒ल्पता॑मित्या॑ह ।
 क॒ल्प॑ते ह॒ वै तत्र॑ प्र॒जाभ्यो॑ यो॒ग॒क्षे॒मः ।
 यत्रै॒तेन॑ य॒ज्ञेन॒ यज॑न्ते ॥ 49 ॥

अ॒न॒ङ्घानित्या॑ह जायते व॒र्ष॒ति स॒प्त च॑ ॥ 13 ॥

प्र॒जाप॑तिर्दे॒वेभ्यो॑ य॒ज्ञान्व्यादि॑शत् ।
 स आ॒त्मन्न॑श्वमे॒धम॑धत्त ।
 तं दे॒वा अ॑ब्रुवन् ।
 ए॒ष वाव॑ य॒ज्ञः ।
 यद॑श्वमे॒धः ।
 अप्ये॒व नोऽत्रा॑स्त्विति॑ ।
 तेभ्य॑ ए॒तान॑न्नहो॒मान्प्राय॑च्छत् ।
 तान॑जुहोत् ।
 तैर्वै॑ स दे॒वान॑प्रीणात् ।
 यद॑न्नहो॒माञ्जु॑होति ॥ 50 ॥

दे॒वाने॒व तैर्य॑ज॒मानः॑ प्रीणाति।
 आ॒ज्ये॑न जुहोति।
 अ॒ग्ने॒र्वा ए॒तद्रूप॑म्।
 यदा॒ज्यम्॑।
 यदा॒ज्ये॑न जुहोति।
 अ॒ग्निमे॒व तत्प्री॑णाति।
 मधु॑ना जुहोति।
 म॒ह॒त्यै वा ए॒तद्दे॒वता॑यै रू॒पम्।
 यन्मधु॑।
 यन्मधु॑ना जुहोति ॥ 51 ॥

म॒ह॒तीमे॒व तद्दे॒वता॑ प्रीणाति।
 त॒ण्डु॒लैर्जु॑होति।
 वसू॑नां वा ए॒तद्रूप॑म्।
 यत्त॑ण्डु॒लाः।
 यत्त॑ण्डु॒लैर्जु॑होति।
 वसू॑ने॒व तत्प्री॑णाति।
 पृथु॑कैर्जुहोति।
 रु॒द्राणां॑ वा ए॒तद्रूप॑म्।
 यत्पृथु॑काः।
 यत्पृथु॑कैर्जुहोति ॥ 52 ॥

रु॒द्राने॒व तत्प्री॑णाति।
ला॒जैर्जु॑होति।
आ॒दि॒त्यानां॒ वा ए॒तद्रूप॑म्।
यल्ला॒जाः।
यल्ला॒जैर्जु॑होति।
आ॒दि॒त्याने॒व तत्प्री॑णाति।
क॒र॒म्बैर्जु॑होति।
विश्वे॑षां॒ वा ए॒तद्दे॒वाना॑ग् रू॒पम्।
यत्क॒र॒म्बाः॑।
यत्क॒र॒म्बैर्जु॑होति ॥ 53 ॥

विश्वाने॒व तद्दे॒वान्प्री॑णाति।
धा॒नाभिर्जु॑होति।
नक्ष॑त्राणां॒ वा ए॒तद्रूप॑म्।
यद्धा॒नाः।
यद्धा॒नाभिर्जु॑होति।
नक्ष॑त्राण्ये॒व तत्प्री॑णाति।
सक्तु॑भिर्जुहोति।
प्र॒जाप॑ते॒र्वा ए॒तद्रूप॑म्।
यथ्सक्त॑वः।
यथ्सक्तु॑भिर्जुहोति ॥ 54 ॥

प्र॒जाप॑तिमे॒व तत्प्री॑णाति।
 म॒सू॒स्यैर्जु॑होति।
 सर्वा॑सां वा ए॒तद्दे॒वता॑नाग्ं रू॒पम्।
 यन्म॒सू॒स्यानि॑।
 यन्म॒सू॒स्यैर्जु॑होति।
 सर्वा॑ ए॒व तद्दे॒वताः॑ प्रीणाति।
 प्रि॒यङ्गु॑तण्डु॒लैर्जु॑होति।
 प्रि॒याङ्गा॑ ह॒ वै नामै॒ते।
 ए॒तैर्वै दे॒वा अश्व॑स्याङ्गा॑नि॒ सम॑दधुः।
 यत्प्रि॒यङ्गु॑तण्डु॒लैर्जु॑होति।
 अश्व॑स्यै॒वाङ्गा॑नि॒ सन्द॑धाति।
 दशान्ना॑नि जुहोति।
 दशा॑क्षरा वि॒राट्।
 वि॒राट्कृ॒त्स्नस्या॒न्नाद्य॒स्याव॑रुद्ध्यै ॥ 55 ॥

जुहोति॑ मधु॑ना जुहोति॑ पृथु॑कैर्जुहोति॑ क॒रम्बै॑र्जुहोति॑
 सक्तु॑भिर्जुहोति॑ प्रि॒यङ्गु॑तण्डु॒लैर्जु॑होति॑ च॒त्वारि॑ च ॥ 14 ॥

अ॒न्नहो॑मानाज्ये॑नाग्ने॒र्मधु॑ना तण्डु॒लैः पृथु॑कैर्ला॒जैः
 क॒रम्बै॑र्धानाभिः॒ सक्तु॑भिर्म॒सू॒स्यैः प्रि॒यङ्गु॑तण्डु॒लैर्दशान्ना॑नि॒ द्वाद॑श ॥

प्र॒जाप॑तिरश्वमे॒धम॑सृजत।
 तग्ं सृष्ट॑ग्ं रक्षा॑ग्स्यजिघा॑ग्सन्न।

स ए॒तान्प्र॒जाप॑तिर्नक्त॒ग्ं हो॒मान॑पश्यत् ।
 तान॑जुहोत् ।
 तैर्वै स य॒ज्ञाद्र॒क्षाग्॒स्यपा॑हन् ।
 यन्न॑क्त॒ग्ं हो॒माञ्जु॑होति ।
 य॒ज्ञादे॒व तैर्य॑ज॒मानो॒ रक्षा॑ग्॒स्यप॑हन्ति ।
 आज्ये॑न जुहोति ।
 वज्रो॑ वा आज्य॑म् ।
 वज्रे॑णै॒व य॒ज्ञाद्र॒क्षाग्॒स्यप॑हन्ति ॥ 56 ॥

आज्य॑स्य प्रति॒पदं॑ करोति ।
 प्रा॒णो वा आज्य॑म् ।
 मु॒ख॒त ए॒वास्यं॑ प्रा॒णं द॑धाति ।
 अ॒न्न॒हो॒माञ्जु॑होति ।
 शरी॑र॒वदे॒वाव॑रुन्धे ।
 व्य॒त्यासं॑ जुहोति ।
 उ॒भय॑स्याव॑रुध्यै ।
 नक्तं॑ जुहोति ।
 रक्ष॑सा॒मप॑हत्यै ।
 आज्ये॑नान्त॒तो जु॑होति ॥ 57 ॥

प्रा॒णो वा आज्य॑म् ।
 उ॒भय॑तं ए॒वास्यं॑ प्रा॒णं द॑धाति ।

पु॒रस्ताँ॑चो॒परि॑ष्टाच्च ।
 ए॒कस्मै॑ स्वा॒हेत्या॑ह ।
 अ॒स्मिन्ने॒व लो॒के प्र॒ति॑तिष्ठति ।
 द्वाभ्या॑ग् स्वा॒हेत्या॑ह ।
 अ॒मुष्मि॑न्ने॒व लो॒के प्र॒ति॑तिष्ठति ।
 उ॒भयो॑रे॒व लो॒कयोः॑ प्र॒ति॑तिष्ठति ।
 अ॒स्मिग्श्चा॒मुष्मि॑ग्श्च ।
 श॒ताय॑ स्वा॒हेत्या॑ह ।
 श॒तायु॑र्वे पु॒रुषः॑ श॒तवी॑र्यः ।
 आ॒यु॑रे॒व वी॒र्य॑मव॒रुन्धे॑ ।
 स॒हस्रा॑य॒ स्वा॒हेत्या॑ह ।
 आ॒यु॑र्वे स॒हस्र॑म् ।
 आ॒यु॑रे॒वाव॑रुन्धे ।
 सर्व॑स्मै॒ स्वा॒हेत्या॑ह ।
 अ॒प॑रि॒मित॑मे॒वाव॑रुन्धे ॥ 58 ॥

ए॒व य॒ज्ञाद्र॑क्षा॒गस्य॑प॒हन्त्य॑न्त॒तो जु॑होति
 श॒ताय॑ स्वा॒हेत्या॑ह स॒प्त च॑ ॥ 15 ॥

प्र॒जाप॑तिं॒ वा ए॒ष ई॑प्स॒तीत्या॑हुः ।
 यो॑ऽश्व॒मे॒धेन॑ यज॒त इति॑ ।
 अथो॑ आहुः ।

सर्वाणि भूतानीति।
 एकस्मै स्वाहेत्याह।
 प्रजापतिर्वा एकः।
 तमेवाप्नोति।
 एकस्मै स्वाहा द्वाभ्याग् स्वाहेत्यभिपूर्वमाहुतीर्जुहोति।
 अभिपूर्वमेव सुवर्गं लोकमेति।
 एकोत्तरं जुहोति ॥ 59 ॥

एकवदेव सुवर्गं लोकमेति।
 सन्ततं जुहोति।
 सुवर्गस्य लोकस्य सन्तत्यै।
 शताय स्वाहेत्याह।
 शतायुर्वे पुरुषः शतवीर्यः।
 आयुरेव वीर्यमवरुन्धे।
 सहस्राय स्वाहेत्याह।
 आयुर्वे सहस्रम्।
 आयुरेवावरुन्धे।
 अयुताय स्वाहा नियुताय स्वाहा प्रयुताय स्वाहेत्याह ॥ 60 ॥

त्रयं इमे लोकाः।
 इमानेव लोकानवरुन्धे।
 अर्बुदाय स्वाहेत्याह।

वाग्वा अर्बुदम्।
वाचमेवावरुन्धे।
न्यर्बुदाय स्वाहेत्याह।
यो वै वाचो भूमा।
तन्न्यर्बुदम्।
वाच एव भूमानमवरुन्धे।
समुद्राय स्वाहेत्याह ॥ 61 ॥

समुद्रमेवाप्रौति।
मध्याय स्वाहेत्याह।
मध्यमेवाप्रौति।
अन्ताय स्वाहेत्याह।
अन्तमेवाप्रौति।
परार्धाय स्वाहेत्याह।
परार्धमेवाप्रौति।
उषसे स्वाहा व्युष्ट्यै स्वाहेत्याह।
रात्रिर्वा उषाः।
अहर्व्युष्टिः।
अहोरात्रे एवावरुन्धे।
अथो अहोरात्रयोरेव प्रतितिष्ठति।
ता यदुभयीर्दिवा वा नक्तं वा जुहुयात्।

अ॒हो॒रा॒त्रे॒ मो॒हये॑त्।

उ॒षसे॑ स्वाहा व्यु॑ष्ट्यै स्वाहो॑दे॒ष्यते॑ स्वाहो॑द्य॒ते स्वाहे॑त्यनु॒दिते॑ जुहोति।

उ॒दि॒ताय॑ स्वाहा॑ सुव॒र्गाय॑ स्वाहा॑ लो॒काय॑ स्वाहे॑त्यु॒दिते॑ जुहोति।

अ॒हो॒रा॒त्रयो॑रव्य॒तिमो॑हाय ॥ 62 ॥

एको॑त्तरं जु॒होति॑ प्र॒युता॑य॒ स्वाहे॑त्या॒ह समु॑द्राय॒

स्वाहे॑त्या॒हाह॑र्व्यु॒ष्टिः स॒प्त च॑ ॥ 16 ॥

वि॒भूर्मा॒त्रा प्र॒भूः पि॒त्रेत्य॑श्वना॒मानि॑ जुहोति।

उ॒भयो॑रे॒वैनं॑ लो॒कयो॑र्ना॒मधे॑यं गमयति।

आय॑नाय॒ स्वाहा॑ प्राय॑णाय॒ स्वाहे॑त्यु॒द्रावाञ्जु॑होति।

सर्व॑मे॒वैन॒मस्क॑न्न॒गं सुव॑र्गं लो॒कं ग॑मयति।

अ॒ग्नये॑ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ स्वाहे॑ति॑ पूर्॒वहो॑माञ्जु॒होति॑।

पूर्व॑ ए॒व द्वि॒षन्तं॑ भ्रातृ॒व्यम॑तिक्रामति।

पृथि॒व्यै स्वाहा॑ऽन्तरि॑क्षाय॒ स्वाहे॑त्या॒ह।

य॒था य॒जुरे॑वैतत्।

अ॒ग्नये॑ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ स्वाहे॑ति॑ पूर्॒वदी॒क्षा जु॑होति।

पूर्व॑ ए॒व द्वि॒षन्तं॑ भ्रातृ॒व्यम॑तिक्रामति ॥ 63 ॥

पृथि॒व्यै स्वाहा॑ऽन्तरि॑क्षाय॒ स्वाहे॑त्ये॒कवि॑गं॒शिनीं॑ दी॒क्षां जु॑होति।

ए॒कवि॑गं॒शति॒र्वै दे॑वलो॒काः।

द्वा॒दश॑ मा॒साः प॒ञ्च॒र्तवः॑।

त्रयं॑ इ॒मे लो॒काः।

असावा॑दित्य॑ एक॒वि॒गुं॒शः॑ ।
 ए॒ष सु॑व॒र्गो लो॒कः॑ ।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ सम॑ष्ट्यै ।
 भुवो॑ दे॒वानां॑ कर्म॒णेत्यु॑तुदी॒क्षा जु॑होति ।
 ऋ॒तूने॒वास्मै॑ कल्पयति ।
 अ॒ग्नये॒ स्वाहा॑ वा॒यवे॒ स्वाहेति॑ जुहोत्यन॑न्तरित्यै ॥ 64 ॥

अ॒र्वाङ्य॒ज्ञः सङ्क्रा॑म॒त्वित्या॑प्तीर्जुहोति ।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॑प्त्यै ।
 भू॒तं भव्यं॑ भवि॒ष्यदिति॑ पर्या॑प्तीर्जुहोति ।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ पर्या॑प्त्यै ।
 आ मे॑ गृ॒हा भ॑व॒न्त्वित्या॑भूर्जुहोति ।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॑भू॒त्यै ।
 अ॒ग्निना॑ तपोऽ॒न्व॒भव॑दित्य॑नुभूर्जुहोति ।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॑नुभू॒त्यै ।
 स्वाहा॑ऽऽधि॒माधी॑ताय॒ स्वाहेति॑ सम॑स्तानि वैश्वदे॒वानि॑ जुहोति ।
 सम॑स्तमे॒व द्वि॒षन्तं॑ भ्रातृ॒व्यमति॑क्रामति ॥ 65 ॥

द॒द्भ्यः॑ स्वाहा॒ हनू॑भ्याग् स्वाहेत्य॑ङ्ग॒होमाञ्जु॑होति ।
 अङ्गे॑ अङ्गे॒ वै पुरु॑षस्य पा॒प्मोप॑श्लिष्टः ।
 अङ्गा॑दङ्गादे॒वेन॑ पा॒प्मन॒स्तेन॑ मुञ्चति ।
 अ॒ञ्जये॒ताय॑ स्वाहा॑ कृ॒ष्णाय॑ स्वाहा॑ श्वे॒ताय॑

स्वाहेत्यंश्वरूपाणि जुहोति।
रूपैरेवैनगुं समर्धयति।
ओषधीभ्यः स्वाहा मूलेभ्यः स्वाहेत्योषधिहोमाञ्जुहोति।
द्वय्यो वा ओषधयः।
पुष्पेभ्योऽन्याः फलं गृह्णन्ति।
मूलेभ्योऽन्याः।
ता एवोभयीरवरुन्धे ॥ 66 ॥

वनस्पतिभ्यः स्वाहेति वनस्पतिहोमाञ्जुहोति।
आरण्यस्यान्नाद्यस्यावरुध्यै।
मेषस्त्वा पचतैरवत्वित्यपाव्यानि जुहोति।
प्राणा वै देवा अपाव्याः।
प्राणानेवावरुन्धे।
कूप्याभ्यः स्वाहाऽद्भ्यः स्वाहेत्यपागं होमाञ्जुहोति।
अप्सु वा आपः।
अन्नं वा आपः।
अद्भ्यो वा अन्नं जायते।
यदेवाद्भ्योऽन्नं जायते।
तदवरुन्धे ॥ 67 ॥

पूर्वदीक्षा जुहोति पूर्वं एव द्विषन्तं भ्रातृव्यमतिक्रामत्यनन्तरित्यै
क्रामति रुन्धे जायत एकं च ॥ 17 ॥

अ॒म्भा॒ग्ं॑सि जु॒होति॑ ।
 अ॒यं वै लो॒कोऽम्भा॒ग्ं॑सि ।
 तस्य॒ वस॒वोऽधि॑पतयः ।
 अ॒ग्नि॒ज्योतिः॑ ।
 यद॒म्भा॒ग्ं॑सि जु॒होति॑ ।
 इ॒ममे॒व लो॒कमव॑रुन्धे ।
 वसू॑ना॒ग्ं सायु॑ज्यं गच्छति ।
 अ॒ग्निं ज्योति॑रव॒रुन्धे॑ ।
 नभा॒ग्ं॑सि जु॒होति॑ ।
 अ॒न्तरि॑क्षं॒ वै नभा॒ग्ं॑सि ॥ 68 ॥

तस्य॑ रु॒द्रा अधि॑पतयः ।
 वा॒यु॒ज्योतिः॑ ।
 यन्न॒भा॒ग्ं॑सि जु॒होति॑ ।
 अ॒न्तरि॑क्षमे॒वाव॑रुन्धे ।
 रु॒द्राणा॑ग्ं सायु॑ज्यं गच्छति ।
 वा॒युं ज्योति॑रव॒रुन्धे॑ ।
 महा॒ग्ं॑सि जु॒होति॑ ।
 अ॒सौ वै लो॒को महा॒ग्ं॑सि ।
 तस्या॑दि॒त्या अधि॑पतयः ।
 सूर्यो॑ ज्योतिः ॥ 69 ॥

यन्महाग्ंसि जुहोति।
 अमुमेव लोकमवरुन्धे।
 आदित्यानाग्ं सायुज्यं गच्छति।
 सूर्यं ज्योतिरवरुन्धे।
 नमो राज्ञे नमो वरुणायेति यव्यानि जुहोति।
 अन्नाद्यस्यावरुध्यै।
 मयोभूर्वातो अभि वातूस्त्रा इति गव्यानि जुहोति।
 पशूनामवरुध्यै।
 प्राणाय स्वाहा व्यानाय स्वाहेति सन्ततिहोमाञ्जुहोति।
 सुवर्गस्य लोकस्य सन्तत्यै ॥ 70 ॥

सिताय स्वाहाऽसिताय स्वाहेति प्रमुक्तीर्जुहोति।
 सुवर्गस्य लोकस्य प्रमुक्त्यै।
 पृथिव्यै स्वाहाऽन्तरिक्षाय स्वाहेत्याह।
 यथा यजुरेवैतत्।
 दत्वते स्वाहाऽदन्तकाय स्वाहेति शरीरहोमाञ्जुहोति।
 पितृलोकमेव तैर्यजमानोऽवरुन्धे।
 कस्त्वां युनक्ति स त्वां युनक्त्विति परिधीन् युनक्ति।
 इमे वै लोकाः परिधयः।
 इमानेवास्मै लोकान् युनक्ति।
 सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ॥ 71 ॥

यः प्राणतो य आत्मदा इति महिमानौ जुहोति।
 सुवर्गो वै लोको महः।
 सुवर्गमेव ताभ्यां लोकं यजमानोऽवरुन्धे।
 आ ब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामिति समस्तानि
 ब्रह्मवर्चसानि जुहोति।
 ब्रह्मवर्चसमेव तैर्यजमानोऽवरुन्धे।
 जज्ञि बीजमिति जुहोत्यनन्तरित्यै।
 अग्नये समनमत्पृथिव्यै समनमदिति सन्नतिहोमाञ्जुहोति।
 सुवर्गस्य लोकस्य सन्नत्यै।
 भूताय स्वाहा भविष्यते स्वाहेति भूताभ्यो होमौ जुहोति।
 अयं वै लोको भूतम् ॥ 72 ॥

असौ भविष्यत्।
 अनयोरेव लोकयोः प्रतितिष्ठति।
 सर्वस्याप्त्यै।
 सर्वस्यावरुद्ध्यै।
 यदक्रन्दः प्रथमं जायमान् इत्यश्वस्तोमीयं जुहोति।
 सर्वस्याप्त्यै।
 सर्वस्य जित्यै।
 सर्वमेव तेनाप्रोति।

सर्वं॑ जयति।

योऽश्वमे॒धेन॒ यज॑ते ॥ 73 ॥

य उ॑ चैनमे॒वं वेद॑।

य॒ज्ञं र॒क्षाग्॑स्यजिघा॒गं स॒न्न।

स ए॒तान्प्र॒जाप॑तिर्नक्त॒गं हो॒मानं॑ पश्यत्।

तानं॑ जुहोत्।

तैर्वै॑ स य॒ज्ञाद्र॒क्षाग्॑स्यपा॒हन्।

यन्न॑क्त॒गं हो॒माञ्जु॑होति।

य॒ज्ञादे॒व तैर्य॑ज॒मानो॒ रक्षा॑ग्॒स्यप॑हन्ति।

उ॒षसे॒ स्वाहा॒ व्यु॑ष्ट्यै॒ स्वाहे॒त्यन्त॑तो जु॒होति॑।

सुव॑र्गस्य॒ लोक॑स्य॒ सम॑ष्ट्यै ॥ 74 ॥

वै नभा॑ग्॒सि॒ सूर्यो॒ ज्योतिः॑ सन्त॒त्यै

सम॑ष्ट्यै भू॒तं यज॑ते॒ नव॑ च ॥ 18 ॥

ए॒क॒यूपो॑ वै॒काद॒शिनी॑ वा।

अ॒न्येषां॑ य॒ज्ञानां॑ यू॒पा भ॑वन्ति।

ए॒क॒वि॒गं॒शिन्य॑श्वमे॒धस्य॑।

सुव॑र्गस्य॒ लोक॑स्या॒भिजि॑त्यै।

बै॒ल्वो वा॑ खादि॒रो वा॑ पा॒ला॒शो वा॑।

अ॒न्येषां॑ य॒ज्ञक्र॑तूनां॑ यू॒पा भ॑वन्ति।

रा॒ञ्जु॒दाल॒ एक॑वि॒गं॒शत्य॑रत्निरश्वमे॒धस्य॑।

सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ सम॑ष्ट्यै।
 नान्येषां॑ प॒शूनां॑ ते॒ज॒न्या अ॑व॒द्यन्ति॑।
 अ॒व॒द्यन्त्य॑श्व॒स्य ॥ 75 ॥

पा॒प्मा वै ते॑ज॒नी।
 पा॒प्मनोऽप॑हत्यै।
 प्ल॒क्षशा॒खाया॑म॒न्येषां॑ प॒शूनाम॑व॒द्यन्ति॑।
 वे॒त॒सशा॒खाया॑म॒श्व॒स्य।
 अ॒प्सुयो॑नि॒र्वा अ॒श्वः।
 अ॒प्सुजो॑ वे॒त॒सः।
 स्व ए॒वास्य॑ योना॒वव॑द्यति।
 यू॒पेषु॑ ग्रा॒म्यान्प॒शून्त्रि॑युञ्जन्ति।
 आ॒रो॒केष्वार॑ण्यान्धा॒रय॑न्ति।
 प॒शूनां॑ व्यावृ॑त्यै।
 आ ग्रा॒म्यान्प॒शून्लभ॑न्ते।
 प्रा॒र॒ण्यान्सृ॑जन्ति।
 पा॒प्मनोऽप॑हत्यै ॥ 76 ॥

अश्व॑स्य॒ व्यावृ॑त्यै॒ त्रीणि॑ च ॥ 19 ॥

रा॒ज्जु॑दालमग्नि॒ष्ठं मि॑नोति।
 भ्रू॒ण॒ह॒त्याया॑ अ॒प॑हत्यै।
 पौतु॑द्रवाव॒भितो॑ भवतः।

पुण्यस्य गन्धस्यावरुद्ध्यै।
 भ्रूणहृत्यामेवास्मादपहत्यं।
 पुण्येन गन्धेनोभयतः परिगृह्णाति।
 षड्बैलुवा भवन्ति।
 ब्रह्मवर्चसस्यावरुद्ध्यै।
 षड्वादिराः।
 तेजसोऽवरुद्ध्यै ॥ 77 ॥

षट्वालाशाः।
 सोमपीथस्यावरुद्ध्यै।
 एकविंशतिः सम्पद्यन्ते।
 एकविंशतिर्वै देवल्लोकाः।
 द्वादश मासाः पञ्चर्तवः।
 त्रयं इमे लोकाः।
 असावादित्य एकविंशः।
 एष सुवर्गो लोकः।
 सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै।
 शतं पशवो भवन्ति ॥ 78 ॥

शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः।
 आयुष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति।
 सर्वं वा अश्वमेध्याप्रोति।

अपरिमिता भवन्ति।
 अपरिमितस्यावरुद्ध्यै।
 ब्रह्मवादिनो वदन्ति।
 कस्मात्सत्यात्।
 दक्षिणतोऽन्येषां पशूनामवदन्ति।
 उत्तरतोऽश्वस्येति।
 वारुणो वा अश्वः ॥ 79 ॥

एषा वै वरुणस्य दिक्।
 स्वायामेवास्य दिश्यवदति।
 यदितरेषां पशूनामवदति।
 शतदेवत्यं तेनावरुन्धे।
 चितेऽग्नावधिवैतसे कटेऽश्वं चिनोति।
 अफ्सुयोनिर्वा अश्वः।
 अफ्सुजो वैतसः।
 स्व एवैनं योनौ प्रतिष्ठापयति।
 पुरस्तात्प्रत्यश्च तूपरं चिनोति।
 पश्चात्प्राचीनं गोमृगम् ॥ 80 ॥

प्राणापानावेवास्मिन्सम्यञ्चौ दधाति।
 अश्वं तूपरं गोमृगमिति सर्वहुतं एताञ्जुहोति।
 एषां लोकानामभिजित्यै।

आ॒त्मना॒ऽभि॒जु॑होति ।
 सा॒त्मान॑मे॒वैन॒गुं॑ सत॒नुं॑ करोति ।
 सा॒त्मा॒ऽमुष्मि॑न्लो॒के भ॑वति ।
 य ए॒वं वेद॑ ।
 अथो॒ वसो॑रे॒व धारां॑ तेना॒वरु॑न्धे ।
 इ॒लुव॑र्दा॒य॒ स्वाहा॑ ब॒लि॒वर्दा॑य॒ स्वाहे॑त्याह ।
 सं॒व॒थ्स॒रो वा इ॑लुव॒र्दः॑ ।
 प॒रि॒व॒थ्स॒रो ब॑लि॒वर्दः॑ ।
 सं॒व॒थ्स॒रादे॒व प॑रि॒व॒थ्स॒रादा॑युर॒वरु॑न्धे ।
 आ॒यु॑रे॒वास्मि॑न्दधाति ।
 तस्मा॑द॒श्वमे॒धया॒जी ज॒रसा॑ वि॒स्रसा॒ऽमुं लो॒कमे॑ति ॥ 81 ॥

ते॒ज॒सो॒ऽवरु॑थ्यै भव॒न्त्यश्वो॑ गोमृ॒गमि॑लुव॒र्दश्च॑त्वारि॑ च ॥ 20 ॥

ए॒क॒वि॒गुं॒शो॑ऽग्नि॒र्भव॑ति ।
 ए॒क॒वि॒गुं॒शः॑ स्तोमः॑ ।
 ए॒क॒वि॒गुं॒शति॑र्यूपाः॑ ।
 यथा॒ वा अ॒श्वो॑ व॒र्ष॒भा वा॒ वृषा॑णः स॒ग्ग्स्फुरे॑रन् ।
 ए॒वमे॒तथ्स्तो॑माः स॒ग्ग्स्फुर॑न्ते ।
 यदे॑क॒वि॒गुं॒शाः॑ ।
 ते यथ्स॑मृच्छे॒रन् ।
 ह॒न्येता॑स्य॒ यज्ञः॑ ।

द्वा॒द॒श ए॒वाग्निः॑ स्या॒दित्या॑हुः।

द्वा॒द॒शः स्तोमः॑ ॥ 82 ॥

एका॑द॒श यू॒पाः।

यद्द्वा॑द॒शोऽग्नि॑र्भव॒न्ति।

द्वा॑द॒श मा॒साः संव॑त्सरः।

सं॒व॒त्स॒रेणै॒वास्मा॑ अ॒न्नम॑व॒रुन्धे॑।

यद्द॑श॒ यूपा॑ भव॒न्ति।

दशा॑क्षरा वि॒राट्।

अ॒न्नं वि॒राट्।

वि॒राजै॑वान्नाद्य॒मव॑रुन्धे।

य ए॑का॒द॒शः।

स्तनं॑ ए॒वास्यै॑ सः ॥ 83 ॥

दु॒ह ए॒वैनां॑ तेनं।

तदा॑हुः।

यद्द्वा॑द॒शोऽग्निः॑ स्या॒द्द्वा॑द॒शः स्तोम॑ ए॒का॑द॒श यू॒पाः।

यथा॑ स्थू॒रि॑णा या॒यात्।

ता॒दृक्त॑त्।

ए॒क॒वि॒ंश ए॒वाग्निः॑ स्या॒दित्या॑हुः।

ए॒क॒वि॒ंशः स्तोमः॑।

ए॒क॒वि॒ंशति॑र्यू॒पाः।

यथा प्रष्टिभिर्याति।

तादृगेव तत् ॥ 84 ॥

यो वा अश्वमेधे तिस्रः ककुभो वेद।

ककुद्ध राजा भवति।

एकविंशोऽग्निर्भवति।

एकविंशः स्तोमः।

एकविंशतिर्यूपाः।

एता वा अश्वमेधे तिस्रः ककुभः।

य एवं वेद।

ककुद्ध राजा भवति।

यो वा अश्वमेधे त्रीणि शीर्षाणि वेद।

शिरो ह राजा भवति।

एकविंशोऽग्निर्भवति।

एकविंशः स्तोमः।

एकविंशतिर्यूपाः।

एतानि वा अश्वमेधे त्रीणि शीर्षाणि।

य एवं वेद।

शिरो ह राजा भवति ॥ 85 ॥

द्वादशः स्तोमः स एव तच्छिरो ह राजा भवति षट्च ॥ 21 ॥

दे॒वा वा अ॑श्वमे॒धे प॑व॒माने॑ ।
 सु॒व॒र्गं लो॒कं न प्रा॑जा॒नन् ।
 तम॑श्वः प्राजा॒नात् ।
 यद॑श्वमे॒धेऽश्वे॑न॒ मे॒ध्ये॒नोद॑श्चो बहि॒ष्पव॑मा॒नगं॑ सर्प॒न्ति ।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ प्र॒ज्ञा॑त्यै ।
 न वै म॑नु॒ष्यः सु॒व॒र्गं लो॒कमञ्ज॑सा वेद ।
 अश्वो॒ वै सु॑व॒र्गं लो॒कमञ्ज॑सा वेद ।
 यदु॑द्गा॒तोद्गा॑येत् ।
 यथा॑ऽक्षेत्र॒ज्ञोऽन्ये॑न॒ प॒था प्र॑तिपा॒दये॑त् ।
 ता॒दृक्त॑त् ॥ 86 ॥

उ॒द्गा॒तार॑म॒परु॑द्ध्यं ।
 अश्व॑मुद्गी॒थाय॑ वृणीते ।
 यथा॑ क्षेत्र॒ज्ञोऽञ्ज॑सा॒ नय॑ति ।
 ए॒वमे॒वैन॑मश्वः सु॒व॒र्गं लो॒कमञ्ज॑सा॒ नय॑ति ।
 पु॒च्छं॑म॒न्वार॑भन्ते ।
 सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ सम॑ष्ट्यै ।
 हिं॑ करोति ।
 सामै॒वाकः॑ ।
 हिं॑ करोति ।
 उ॒द्गी॒थ ए॒वास्य॑ सः ॥ 87 ॥

वड॑बा॒ उप॑रुन्धन्ति।
 मि॒थुन॒त्वाय॒ प्रजा॑त्यै।
 अथो॑ यथो॑पगा॒तारं॑ उप॒गाय॑न्ति।
 ता॒दृगे॒व तत्।
 उद॑गासीद॒श्वो मे॒ध्य इत्या॑ह।
 प्रा॒जाप॒त्यो वा अ॒श्वः।
 प्र॒जाप॑तिरु॒द्गीथः॑।
 उ॒द्गीथ॑मे॒वावरु॑न्धे।
 अथो॑ ऋ॒क्सामयो॑रे॒व प्रति॑तिष्ठति।
 हिर॑ण्येनो॒पाक॑रोति।
 ज्योति॑र्वै हिर॑ण्यम्।
 ज्योति॑रे॒व मु॑ख॒तो द॑धाति।
 यज॑माने च प्र॒जासुं॑ च।
 अथो॑ हिर॑ण्यज्योतिरे॒व यज॑मानः सुव॒र्गं लो॒कमे॑ति ॥ 88 ॥

तस्म॑ उ॒पाक॑रोति च॒त्वारिं॑ च ॥ 22 ॥

पुरु॑षो॒ वै य॒ज्ञः।
 य॒ज्ञः प्र॒जाप॑तिः।
 यद॑श्वे॑ प॒शून्नियु॑ञ्जन्ति।
 य॒ज्ञादे॒व तद्य॒ज्ञं प्रयु॑ङ्क्ते।
 अ॒श्वं तू॒परं॑ गो॒मृग॑म्।

तानग्निष्ठ आलभते।
 सेनामुखमेव तथ्सग्गश्यति।
 तस्माद्राजमुखं भीष्मं भावुकम्।
 आग्नेयं कृष्णग्रीवं पुरस्ताल्ललाटे।
 पूर्वाग्निमेव तं कुरुते ॥ 89 ॥

तस्मात्पूर्वाग्निं पुरस्तात्स्थापयन्ति।
 पौष्णमन्वञ्चम्।
 अन्नं वै पूषा।
 तस्मात्पूर्वाग्नावाहार्यमाहरन्ति।
 ऐन्द्रापौष्णमुपरिष्ठात्।
 ऐन्द्रो वै राजन्योऽन्नं पूषा।
 अन्नाद्येनैवैनमुभयतः परिगृह्णाति।
 तस्माद्राजन्योऽन्नादो भावुकः।
 आग्नेयौ कृष्णग्रीवौ बाहुवोः।
 बाहुवोरेव वीर्यं धत्ते ॥ 90 ॥

तस्माद्राजन्यो बाहुबली भावुकः।
 त्वाष्ट्रौ लोमशसक्थौ सक्थ्योः।
 सक्थ्योरेव वीर्यं धत्ते।
 तस्माद्राजन्यं ऊरुबली भावुकः।
 शितिपृष्ठौ बार्हस्पत्यौ पृष्ठे।

ब्रह्मवर्चसमेवोपरिष्ठाद्धत्ते ।
 अथो कवचै एवैते अभितः पर्यूहते ।
 तस्माद्राजन्यः सन्नद्धो वीर्यं करोति ।
 धात्रे पृषोदरमधस्तात् ।
 प्रतिष्ठामेवैतां कुरुते ।
 अथो इयं वै धाता ।
 अस्यामेव प्रतितिष्ठति ।
 सौर्यं बलक्षं पुच्छे ।
 उथ्सेधमेव तं कुरुते ।
 तस्मादुथ्सेधं भये प्रजा अभिसग्श्रयन्ति ॥ 91 ॥

कुरुते धत्ते कुरुते पञ्च च ॥ 23 ॥

साङ्ग्रहण्या चतुष्टय्यो यो वै यः पितुश्चत्वारो यथा
 नित्तं प्रजापतये त्वा यथा प्रोक्षितं विभूरंह
 प्रजापतिरकामयताऽश्वमेधेन प्रजापतिर्न किञ्च न
 सावित्रमाब्रह्मन्प्रजापतिर्देवेभ्यः प्रजापती रक्षाग्सि
 प्रजापतिमीप्सति विभूरश्वनामान्यम्भाग्स्येकयूपो
 राज्जुदालमेकविगंशो देवाः पुरुषस्त्रयोविगंशतिः ॥ 23 ॥

साङ्ग्रहण्या तस्मादश्वमेधयाजी यत्परिमिता
 यद्यज्ञमुखे यो दीक्षां देवानेव त्रयं इमे सिताय
 प्राणाऽपानावेवास्मिन्तस्माद्राजन्यं एकनवतिः ॥ 91 ॥

साङ्ग्रहण्या सग्श्रयन्ति ॥

॥ हरिः ओ(३)म् ॥

॥ इति कृष्णयजुर्वेदीय तैत्तिरीय ब्राह्मणे तृतीयाष्टके अष्टमः प्रश्नः समाप्तः ॥